

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

8. veljače 2024.*

„Žalba – Ekonomska i monetarna politika – Bonitetni nadzor kreditnih institucija – Zadaće Europske središnje banke (ESB) – Uredba (EU) br. 1024/2013 – Članak 6. stavak 5. točka (b) – ESB-ov izravan nadzor kreditne institucije – Pretpostavke – Tužba za poništenje – Nedopuštenost – Zastupanje stranke – Punomoć dana odvjetniku – Nezakonito opunomoćeni zastupnik”

U predmetu C-750/21 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 6. prosinca 2021.,

Pilatus Bank plc, sa sjedištem u Ta'Xbiexu (Malta), koji zastupa O. Behrends, *Rechtsanwalt*,

žalitelj,

a druga stranka u postupku je:

Europska središnja banka (ESB), koju zastupaju E. Koupepidou, M. Puidokas i E. Yoo, u svojstvu agenata,

tuženik u prvostupanjskom postupku,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica vijeća, F. Biltgen, N. Wahl (izvjestitelj), J. Passer i M. L. Arastey Sahún, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 25. svibnja 2023.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: engleski

Presudu

- 1 Svojom žalbom društvo Pilatus Bank plc zahtijeva ukidanje rješenja Općeg suda Europske unije od 24. rujna 2021., Pilatus Bank/ESB (T-139/19, u daljnjem tekstu: pobijano rješenje, EU:T:2021:623), kojim je taj sud odbio kao očito pravno neosnovanu njegovu tužbu za poništenje odluke Europske središnje banke (ESB) od 21. prosinca 2018. u kojoj mu je ona, putem poruke elektroničke pošte, navela da više nije nadležna za provedbu izravnog bonitetnog nadzora nad njim i za poduzimanje mjera koje se odnose na njega (u daljnjem tekstu: sporna elektronička pošta).

Pravni okvir

Uredba (EU) br. 1024/2013

- 2 Uredba Vijeća (EU) br. 1024/2013 od 15. listopada 2013. o dodjeli određenih zadaća Europskoj središnjoj banci u vezi s politikama bonitetnog nadzora kreditnih institucija (SL 2013., L 287, str. 63.) u članku 1., naslovljenom „Predmet i područje primjene”, određuje:

„Ova Uredba dodjeljuje ESB-u posebne zadaće koje se odnose na politike bonitetnog nadzora kreditnih institucija s ciljem unapređenja sigurnosti i pouzdanosti kreditnih institucija i stabilnosti financijskog sustava unutar Unije i u svakoj državi članici, uz puno poštovanje i dužnu pažnju prema jedinstvu i cjelovitosti unutarnjeg tržišta utemeljenog na jednakom postupanju prema kreditnim institucijama kako bi se spriječila regulatorna arbitraža.

[...]

- 3 Članak 2. stavci 2. i 3. te uredbe, naslovljen „Definicije”, glasi kako slijedi:

„Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

2. ‚nacionalno nadležno tijelo’ znači nacionalno nadležno tijelo koje je imenovala država članica u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva [i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL 2013., L 176, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 13., str. 3.)] i Direktiv[om] 2013/36/EU [Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL 2013., L 176, str. 338.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 14., str. 105.)]

3. ‚kreditna institucija’ znači kreditnu instituciju kako je definirana u članku 4. stavku 1. točki 1. Uredbe (EU) br. 575/2013.”

4 Članak 4. navedene uredbe definira zadaće dodijeljene ESB-u i u stavku 1. točki (a) i stavku 3. prvom podstavku određuje:

„1. U okviru članka 6., ESB, sukladno stavku 3. tog članka, ima isključivu nadležnost provođenja, u svrhu bonitetnog nadzora, sljedećih zadaća u odnosu na sve kreditne institucije sa sjedištem u državama članicama sudionicama:

(a) izdavati odobrenje za rad kreditnim institucijama i oduzimati odobrenje za rad kreditnim institucijama podložno članku 14.;

[...]

3. U provođenju zadaća dodijeljenih mu ovom Uredbom, i s ciljem osiguravanja visokih standarda nadzora, ESB primjenjuje relevantno pravo Unije, a kada se ono sastoji od direktiva, primjenjuje nacionalno pravo koje je prenijelo te direktive. Kada se relevantno pravo Unije sastoji od uredbi, i kada te uredbe izričito dopuštaju više različitih mogućnosti državama članicama, ESB primjenjuje i nacionalno pravo za provođenje tih mogućnosti.”

5 Člankom 6. te uredbe, naslovljenim „Suradnja s [jedinstvenim nadzornim mehanizmom (SSM)]”, određuje se:

„1. ESB provodi svoje zadaće unutar jedinstvenog nadzornog mehanizma koji čine ESB i nacionalna nadležna tijela. ESB je odgovoran za učinkovito i dosljedno funkcioniranje SSM-a.

2. ESB i nacionalna nadležna tijela obvezni su surađivati u dobroj vjeri i razmjenjivati informacije.

Ne dovodeći u pitanje ovlasti ESB-a da izravno zaprima ili ima izravan pristup informacijama koje kreditne institucije stalno podnose, nacionalna nadležna tijela ESB-u dostavljaju sve informacije nužne za provođenje zadaća koje su ESB-u dodijeljene ovom Uredbom.

3. Ako je potrebno i ne dovodeći u pitanje odgovornost ESB-a za zadaće dodijeljene mu ovom Uredbom, nacionalna nadležna tijela dužna su davati potporu ESB-u, u skladu s uvjetima iz okvira navedenog u stavku 7. ovog članka, u pripremi i provedbi svih akata koji se odnose na zadaće iz članka 4. u odnosu na sve kreditne institucije, uključujući potporu pri aktivnostima provjere. Pri obavljanju zadaća iz članka 4. oni slijede upute ESB-a.

4. U pogledu zadaća iz članka 4., osim stavka 1. točaka (a) i (c), ESB ima odgovornosti iz stavka 5. ovog članka, a nacionalna nadležna tijela imaju odgovornosti iz stavka 6. ovog članka, u okviru postupaka i podložno postupcima iz stavka 7. ovog članka, za nadzor sljedećih kreditnih institucija, financijskih holdinga ili mješovitih financijskih holdinga ili podružnica kreditnih institucija sa sjedištem u državama članicama nesudionicama koje imaju sjedište u državama članicama sudionicama:

– onih koje su na konsolidiranoj osnovi manje značajne, na najvišoj razini konsolidacije u državama članicama sudionicama ili pojedinačno u posebnom slučaju podružnica kreditnih institucija sa sjedištem u državama članicama nesudionicama koje imaju sjedište u državama članicama sudionicama. Značaj se procjenjuje na temelju sljedećih kriterija:

i. veličine;

- ii. značajnosti za gospodarstvo Unije ili za neku od država članica sudionica;
- iii. značaja prekograničnih djelatnosti.

Što se tiče gore navedenog prvog podstavka, kreditna institucija, financijski holding ili mješoviti financijski holding ne smatraju se manje značajnima osim ako je to opravdano posebnim okolnostima koje treba navesti u metodologiji, ako se ispuni jedan od sljedećih uvjeta:

- i. ukupna vrijednost njegove imovine premašuje 30 milijardi EUR;
- ii. omjer između njegove ukupne imovine i [bruto domaćeg proizvoda (BDP)] države članice sudionice premašuje 20 %, osim ako je ukupna vrijednost njegove imovine manja od 5 milijardi EUR;
- iii. kada nacionalno nadležno tijelo obavijesti ESB da takvu instituciju smatra značajnom za domaće gospodarstvo, ESB nakon opsežne procjene, uključujući procjenu bilance, donosi odluku o potvrdi te kreditne institucije kao značajne.

Također, ESB može, na vlastitu inicijativu, instituciju smatrati značajnom ako je osnovala bankovna društva kćeri u više država članica sudionica i njena prekogranična imovina ili obveze predstavljaju značajan dio njene ukupne imovine ili obveza, u skladu s uvjetima utvrđenima u metodologiji.

One za koje je tražena javna financijska pomoć ili je dobivena izravno iz [Europskog instrumenta za financijsku stabilnost (EFSF-a)] ili [Europskog mehanizma za stabilnost (ESM-a)] ne smatraju se manje značajnima.

Iznimno od prethodnih podstavaka, ESB provodi zadaće koje su mu dodijeljene ovom Uredbom u odnosu na tri najznačajnije kreditne institucije u svakoj od država članica sudionica, osim u slučaju posebnih okolnosti.

5. U odnosu na kreditne institucije iz stavka 4. i u opsegu definiranom u stavku 7.:

- (a) nadležnim nacionalnim tijelima ESB izdaje uredbe, smjernice ili općenite upute sukladno kojima nacionalna nadležna tijela provode zadaće iz članka 4., isključujući stavak 1. točke (a) i (c), i donose nadzorne odluke.

Takve upute mogu se odnositi na posebne ovlasti iz članka 16. stavka 2. za grupe ili kategorije kreditnih institucija u cilju osiguranja dosljednosti rezultata nadzora u okviru SSM-a;

- (b) ako je potrebno, u cilju osiguranja dosljedne primjene visokih standarda nadzora, ESB može u svakom trenutku, na vlastitu inicijativu nakon savjetovanja sa nacionalnim nadležnim tijelima ili na zahtjev nacionalnog nadležnog tijela, odlučiti da će sam izravno preuzeti nadležnost za jednu ili više kreditnih institucija iz stavka 4., uključujući u slučajevima kada je zatražena financijska potpora ili je dobivena neizravno iz ESFS-a ili ESM-a;
- (c) ESB nadzire funkcioniranje sustava na temelju odgovornosti i postupaka iz ovog članka te osobito stavka 7. točke (c);
- (d) ESB u svakom trenutku može upotrijebiti ovlasti iz članaka od 10. do 13.;

(e) ESB također može zahtijevati, povremeno ili redovito, informacije od nacionalnih nadležnih tijela o obavljanju zadaća za koje su zadužena sukladno ovom članku.

6. Ne dovodeći u pitanje stavak 5. ovog članka, nacionalna nadležna tijela provode i odgovorna su za zadaće navedene u članku 4. stavku 1., točkama (b), od (d) do (g) te i. kao i za donošenje svih relevantnih odluka u vezi s nadzorom kreditnih institucija iz ovog članka stavka 4. prvog podstavka, u okviru i uz poštovanje postupaka iz ovog članka stavka 7.

Ne dovodeći u pitanje članke od 10. do 13., nacionalna nadležna tijela i nacionalna imenovana tijela zadržavaju ovlasti, sukladno nacionalnom pravu, za dobivanje informacija od kreditnih institucija, holdinga, mješovitih holdinga i poduzeća koja su uključena u konsolidirano financijsko stanje kreditne institucije te obavljaju nadzore na licu mjesta tih kreditnih institucija, holdinga, mješovitih holdinga i poduzeća. U skladu s okvirom iz ovog članka stavka 7., nacionalna nadležna tijela obavještavaju ESB o mjerama koje su poduzete na temelju ovog stavka i blisko koordiniraju te mjere s ESB-om.

Nacionalna nadležna tijela redovito izvješćuju ESB o izvođenju aktivnosti iz ovog članka.

[...]

8. Ako ESB-u radi obavljanja zadaća dodijeljenih mu ovom Uredbom pomažu nacionalna nadležna tijela ili nacionalna imenovana tijela, ESB i nacionalna nadležna tijela poštuju odredbe relevantnih akata Unije koji se odnose na podjelu odgovornosti i suradnju između nadležnih tijela iz različitih država članica.”

Uredba br. 575/2013

6 Točka 1. članka 4. stavka 1. Uredbe br. 575/2013, u verziji primjenjivoj u sporu koji je doveo do podnošenja žalbe, glasila je kako slijedi:

„Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

(1) ‚kreditna institucija‘ znači društvo čija je djelatnost primanje depozita ili ostalih povratnih sredstava od javnosti te odobravanje kredita za vlastiti račun.”

Okolnosti spora

7 Društvo Pilatus Bank kreditna je institucija sa sjedištem na Malti. Kao „manje značajna” kreditna institucija u smislu članka 6. stavka 4. Uredbe br. 1024/2013, žalitelj je podlijegao izravnom bonitetnom nadzoru Malta Financial Services Authorityja (Malteška agencija za nadzor financijskih usluga, Malta) (u daljnjem tekstu: MFSA), koji je „nacionalno nadležno tijelo” u smislu članka 2. stavka 2. te uredbe.

8 Ali Sadr Hasheminejad, žalitelj dioničar koji je posredno držao 100 % njegova temeljnog kapitala i prava glasa, uhićen je u Sjedinjenim Američkim Državama na temelju šest točaka optužnice povezanih s njegovim navodnim sudjelovanjem u sustavu kojim je oko 115 milijuna američkih dolara (USD) (oko 108 milijuna eura) uplaćenih za financiranje jednog nekretninskog projekta u Venezueli nezakonito usmjereno u korist iranskih pojedinaca i poduzetnika.

- 9 Nakon podizanja optužnice protiv A. Sadra Hasheminejada u Sjedinjenim Američkim Državama, žalitelj je primio zahtjeve za povlačenje depozita u ukupnom iznosu od 51,4 milijuna eura, to jest za oko 40 % depozita u njegovoj bilanci.
- 10 U tom je kontekstu MFSA donijela tri smjernice koje se odnose na tužitelja.
- 11 Dana 21. ožujka 2018. MFSA je donijela, s jedne strane, smjernicu o ukidanju ili suspenziji prava glasa kojom je, među ostalim, naložila da A. Sadr Hasheminejad bude uklonjen s mjesta žaliteljeva upravitelja s trenutačnim učinkom kao i sa svih drugih položaja unutar žalitelja na kojima se donose odluke, da se suspendira izvršavanje njegovih prava glasa i da se suzdrži od svakog pravnog zastupanja navedenog žalitelja ili njegova zastupanja pred sudom, i, s druge strane, smjernicu o moratoriju, kojom je žalitelju naložila da ne odobri nijednu bankarsku transakciju, a osobito povlačenja i depozite dioničara i članova svojeg upravnog vijeća.
- 12 MFSA je 22. ožujka 2018. donijela smjernicu o imenovanju nadležne osobe, čija je zadaća, u skladu s tim imenovanjem, bila da „preuzme sve ovlasti, dužnosti i zadaće banke u odnosu na svu imovinu, bez obzira na to izvršavaju li ih banka na glavnoj skupštini ili upravni odbor ili bilo koja druga osoba, uključujući pravno zastupanje banke i zastupanje banke pred sudom, osim banke i bilo koje druge osobe” (u daljnjem tekstu: nadležna osoba).
- 13 MFSA je 29. lipnja 2018. predložila ESB-u da žalitelju oduzme odobrenje za početak poslovanja kreditne institucije, na temelju članka 14. stavka 5. Uredbe br. 1024/2013.
- 14 Tijekom upravnog postupka oduzimanja odobrenja, upravni odbor žalitelja ovlastio je odvjetnika koji je stupio u kontakt s ESB-om.
- 15 U tom je okviru žalitelj, posredstvom odvjetnika kojeg je ovlastio njegov upravni odbor, u svojoj korespondenciji s ESB-om izjavio da je nadležna osoba obavijestila tog odvjetnika, u biti, da neće odobriti plaćanje njegove nagrade za rad iz sredstava banke koja su joj povjerena na upravljanje.
- 16 Žalitelj je također naveo da je od MFSA-e zatražio – a na što nije dobio odgovor – da izda nalog nadležnoj osobi da odobri korištenje sredstava banke za plaćanje nagrade za rad navedenog odvjetnika.
- 17 Odlukom od 2. studenoga 2018. ESB je na temelju članka 4. stavka 1. točke (a) i članka 14. stavka 5. Uredbe br. 1024/2013 donio odluku kojom je žalitelju oduzeo odobrenje.
- 18 U tom kontekstu, žalitelj je dvjema porukama elektroničke pošte od 13. studenoga i 20. prosinca 2018. zatražio od ESB-a da izvrši izravan bonitetni nadzor nad njime na temelju Uredbe br. 1024/2013 i da nadležnoj osobi naloži da iz sredstava banke odobri plaćanje nagrade za rad odvjetniku kojeg je ovlastio njegov upravni odbor.
- 19 U spornoj poruci elektroničke pošte ESB je odgovorio kako slijedi:
- „Referiramo se na Vašu poruku elektroničke pošte poslanu ESB-u 13. studenoga 2018. u kojoj tražite od ESB-a da izvrši izravan nadzor [nad žaliteljem] i da prokomentira ‚događaje od petka 2. studenoga 2018.’ kao i na Vašu poruku elektroničke pošte od 20. prosinca 2018. u kojoj ste ponovili svoj zahtjev da ESB izvrši izravan nadzor [nad žaliteljem]. Međutim, skrećemo pozornost na to da se nadzorne zadaće ESB-a na temelju Uredbe [br. 1024/2013] ograničavaju na

kreditne institucije (vidjeti članak 1. [prvi stavak] navedene uredbe). Budući da je odobrenje [žalitelja] kao kreditne institucije oduzeto s učinkom od 5. studenoga 2018., ESB više nije nadležan za poduzimanje mjera u odnosu na [žalitelja].”

Tužba pred Općim sudom i pobijano rješenje

- 20 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 4. ožujka 2019. žalitelj je, posredstvom odvjetnika kojeg je ovlastio njegov upravni odbor, pokrenuo postupak za poništenje sporne poruke elektroničke pošte.
- 21 Pobijanim rješenjem, koje je doneseno na temelju članka 126. njegova Poslovnika, Opći sud odbacio je tužbu kao očito pravno neosnovanu a da pritom nije odlučivao o prigovoru nedopuštenosti tužbe koji je istaknuo ESB.

Postupak pred Sudom i zahtjevi stranaka u žalbenom postupku

- 22 Aktom podnesenim tajništvu Suda 6. prosinca 2021. žalitelj je, posredstvom istog odvjetnika kao i u prvostupanjskom postupku, podnio ovu žalbu.
- 23 On svojom žalbom od Suda zahtijeva da:
- ukine pobijano rješenje;
 - proglasi spornu poruku elektroničke pošte ništavom u skladu s člankom 264. UFEU-a;
 - ako Sud nije u mogućnosti donijeti odluku o meritumu, vrati predmet Općem sudu kako bi odlučio o tužbi za poništenje; i
 - naloži ESB-u snošenje svih troškova.
- 24 ESB od Suda zahtijeva da:
- žalbu odbaci kao djelomično nedopuštenu i odbije kao djelomično neosnovanu;
 - podredno, odbije tužbu kao neosnovanu u cijelosti;
 - u svakom slučaju žalitelju naloži snošenje svih troškova.

Zahtjev za ponovno otvaranje usmenog postupka

- 25 Aktom podnesenim tajništvu Suda 27. lipnja 2023. ESB je zatražio ponovno otvaranje usmenog dijela postupka u skladu s člankom 83. Poslovnika Suda.
- 26 U prilog svojem zahtjevu ESB navodi da želi podnijeti nove činjenične elemente koji, s obzirom na nedavne događaje, odnosno mišljenje nezavisne odvjetnice od 25. svibnja 2023., mogu predstavljati odlučujući element za donošenje odluke Suda. Iz mišljenja proizlazi da nezavisna odvjetnica smatra da su smjernice koje se odnose na žalitelja koje je MFSA donijela u ožujku 2018. „pripremni akti” u okviru složenog upravnog postupka koji je doveo do toga da je ESB

donio odluku o oduzimanju odobrenja i da se nepravilnosti kojima su te smjernice zahvaćene zbog toga mogu pripisati ESB-u i „kontaminiraju” odluku o oduzimanju odobrenja koju je potonji donio. ESB podnosi činjenične elemente kako bi dokazao da su navedene smjernice osporene pred malteškim sudovima.

- 27 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, s jedne strane, Statut Suda Europske unije i Poslovnik Suda ne predviđaju mogućnost da zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta podnose očitovanja na mišljenje nezavisnog odvjetnika (presuda od 9. lipnja 2022., *Préfet du Gers i Institut national de la statistique et des études économiques*, C-673/20, EU:C:2022:449, t. 40. i navedena sudska praksa).
- 28 S druge strane, na temelju članka 252. drugog stavka UFEU-a, dužnost je nezavisnog odvjetnika da, djelujući posve nepristrano i neovisno, javno iznosi obrazložena mišljenja o predmetima u kojima se u skladu sa Statutom Suda Europske unije zahtijeva njegovo sudjelovanje. Nije riječ, dakle, o mišljenju namijenjenom sucima ili strankama koje bi potjecalo od tijela izvan Suda, nego o mišljenju člana same institucije koje je osobno, obrazloženo i javno izneseno. U tim okolnostima, stranke ne mogu raspravljati o mišljenju nezavisnog odvjetnika. Osim toga, Sud nije vezan ni mišljenjem nezavisnog odvjetnika ni obrazloženjem na kojem se ono temelji. Stoga neslaganje jedne od zainteresiranih stranaka s mišljenjem nezavisnog odvjetnika, bez obzira na pitanja koja je on u njemu razmatrao, ne može samo po sebi biti opravdan razlog za ponovno otvaranje usmenog postupka (presuda od 9. lipnja 2022., *Préfet du Gers i Institut national de la statistique et des études économiques*, C-673/20, EU:C:2022:449, t. 41. i navedena sudska praksa).
- 29 S obzirom na to, u skladu s člankom 83. svojeg Poslovnika, Sud može u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako stranka iznese, nakon zatvaranja tog dijela postupka, novu činjenicu koja je takve prirode da ima odlučujući utjecaj na odluku Suda.
- 30 Međutim, u ovom slučaju Sud smatra da raspolaže svim elementima potrebnim za donošenje odluke i da elementi na koje se ESB poziva u prilog svojem zahtjevu za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka ne predstavljaju nove činjenice koje mogu utjecati na odluku koju je na taj način pozvan donijeti.
- 31 U tim okolnostima Sud, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, smatra da ne treba odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

O žalbi

- 32 Najprije valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, svaka okolnost koja se odnosi na dopuštenost tužbe za poništenje podnesene Općem sudu može predstavljati razlog koji se odnosi na javni poredak na koji Sud, kada odlučuje u okviru žalbe, mora paziti po službenoj dužnosti (presude od 23. travnja 2009., *Sahlstedt i dr./Komisija*, C-362/06 P, EU:C:2009:243, t. 21. do 23. i od 6. srpnja 2023., *Julien/Vijeće*, C-285/22 P, EU:C:2023:551, t. 45. i navedena sudska praksa).
- 33 Na temelju članka 19. Statuta Suda Europske unije, koji se na Opći sud primjenjuje u skladu s člankom 53. prvim stavkom tog statuta, kako bi mogle djelovati pred sudovima Unije, pravne osobe, poput žalitelja, mora zastupati odvjetnik ovlašten za zastupanje pred sudom države članice ili druge države članice Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4.).

- 34 Stoga se zastupanje pravne osobe po odvjetniku i osobito pitanje ispravnosti punomoći dane odvjetniku za podnošenje tužbe pred Općim sudom nalaze među razlozima javnog poretka koje je Sud, pred kojim se vodi postupak u okviru žalbe, dužan ispitati po službenoj dužnosti.
- 35 Kad je riječ o punomoći koju su odvjetniku dale te osobe, članak 51. stavak 3. Poslovnika Općeg suda predviđa da odvjetnici koji zastupaju stranku koja je pravna osoba privatnog prava moraju u tajništvu položiti punomoć koju je izdala ta osoba. Za razliku od verzije tog poslovnika koja se primjenjivala prije 1. srpnja 2015., ta odredba ne propisuje obvezu za takvu osobu da podnese dokaz da je punomoć koju je dala svojem odvjetniku zakonito izdala osoba koja je za to bila ovlaštena.
- 36 Međutim, okolnost da taj članak 51. stavak 3. ne predviđa tu obvezu ne oslobađa Opći sud da provjeri zakonitost punomoći o kojoj je riječ u slučaju prigovora. Naime, činjenica da u fazi podnošenja svoje tužbe tužitelj ne mora podnijeti taj dokaz ne utječe na obvezu te stranke da zakonito opunomoći svojeg odvjetnika za zastupanje pred sudom. Ublažavanje obveza dokazivanja u trenutku podnošenja tužbe ne utječe na materijalni uvjet prema kojem tužitelji moraju valjano zastupati njihovi odvjetnici. Stoga, u slučaju osporavanja zakonitosti punomoći koju je stranka povjerila svojem odvjetniku, ta stranka mora dokazati zakonitost te punomoći (presuda od 21. rujna 2023., China Chamber of Commerce for Import and Export of Machinery and Electronic Products i dr./Komisija, C-478/21 P, EU:C:2023:685, t. 93. i navedena sudska praksa).
- 37 Opći sud također je dužan po službenoj dužnosti provjeriti zakonitost dotične punomoći i osobito činjenicu da je punomoć uredno izdao zastupnik dotične pravne osobe koji je za to nadležan, ako je takva punomoć očito nezakonita ili ako postoje elementi koji mogu ozbiljno dovesti u sumnju njezinu zakonitost.
- 38 Međutim, u ovom je slučaju više okolnosti trebalo navesti Opći sud na to da ozbiljno posumnja u zakonitost punomoći žaliteljeva odvjetnika.
- 39 Tako, kao prvo, činjenične okolnosti koje su dovele do podnošenja tužbe Općem sudu i tekst punomoći za zastupanje koju je žaliteljev upravni odbor dao odvjetniku koji je podnio tu tužbu mogli su ozbiljno dovesti u pitanje zakonitost te punomoći.
- 40 Naime, imenovanje nadležne osobe od strane MFSA-e i činjenica da je ta nadležna osoba imala zadaću preuzeti „pravno zastupanje banke i zastupanje banke pred sudom, osim banke i bilo koje druge osobe” mogli su stvoriti ozbiljne sumnje u sposobnost žaliteljeva upravnog odbora da ga uvuče u sudski postupak i da u tu svrhu ovlasti odvjetnika.
- 41 Tekst punomoći za zastupanje koja je dana odvjetniku također je mogao pojačati takve sumnje. Tako su članovi žaliteljeva upravnog odbora u toj punomoći podsjetili na to da je MFSA 22. ožujka 2018. imenovala nadležnu osobu i da joj je dodijelila određene ovlasti te su pojasnili da će „nadležni sudovi morati utvrditi koje su osobe ovlaštene zastupati [žalitelja] u predmetnom kontekstu. Članovi upravnog odbora ne preuzimaju nikakvu osobnu odgovornost.” Ti navodi upućuju na to da su sami potpisnici punomoći sumnjali u svoju sposobnost davanja takve punomoći te predstavljaju jasan i izričit poziv na to da se provjeri raspolažu li doista tom sposobnošću.

- 42 Kao drugo, predmet tužbe podnesene Općem sudu bilo je poništenje odluke ESB-a kojom se odbijaju žaliteljevi zahtjevi da ESB provede izravni bonitetni nadzor nad njime i u odnosu na njega poduzme različite mjere, a osobito da nadležnoj osobi naloži da odobri plaćanje nagrade za rad odvjetnika kojeg je opunomoćio žaliteljev upravni odbor.
- 43 Takvi zahtjevi koje je tužitelj uputio ESB-u također su mogli ozbiljno dovesti u sumnju zakonitost žaliteljeve punomoći odvjetniku za zastupanje u postupku pred Općim sudom. Naime, okolnost da nagrada za rad žaliteljeva odvjetnika nije mogla biti plaćena mogla je upućivati na to da tijelo koje ga je ovlastilo nije bilo nadležno za provedbu tog plaćanja i da nije bilo nadležno uvući žalitelja u parnični postupak i opunomoćiti odvjetnika u tu svrhu.
- 44 Kao treće, žalitelj je pred Općim sudom izričito tvrdio da ga je sporna poruka elektroničke pošte lišila mogućnosti djelotvornog zastupanja.
- 45 U tim okolnostima, neovisno o meritornoj utemeljenosti tih argumenata, Opći sud trebao je po službenoj dužnosti zahtijevati dokaz da je odvjetnik koji zastupa tužitelja zakonito opunomoćen i da je punomoć izdao zastupnik ovlašten u tu svrhu.
- 46 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što nije po službenoj dužnosti provjerio zakonitost punomoći koju je žaliteljev upravni odbor izdao njegovu odvjetniku.
- 47 Takva očita pogreška mora dovesti do ukidanja pobijanog rješenja, pri čemu nije potrebno odlučiti o žaliteljevim žalbenim razlozima.
- 48 U skladu s člankom 61. prvim stavkom Statuta Suda Europske unije, Sud može, u slučaju ukidanja presude Općeg suda, sam konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta.
- 49 Takav je slučaj u ovom predmetu. Naime, budući da je Sud pozvao stranke da zauzmu stajalište o dopuštenosti tužbe pred Općim sudom i, osobito, o zakonitosti punomoći za zastupanje koju je izdao žaliteljev upravni odbor, Sud raspolaže svim elementima potrebnima za odlučivanje o dopuštenosti tužbe.
- 50 Žalitelj je na temelju presude Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) (Žalbeni sud, niži stupanj nadležnosti, Malta) od 5. studenoga 2018. u predmetu br. 6/2017 (Heikki Niemelä i dr./Maltese financial services authority) tvrdio da je, unatoč imenovanju nadležne osobe, njegov upravni odbor još uvijek ovlašten zastupati ga pred sudom i, u tu svrhu, dati punomoć odvjetniku.
- 51 Stoga bi imenovanje nadležne osobe imalo za učinak samo povjeravanje imovine i upravljanja djelatnostima banke toj osobi a da joj se pritom ne dodjeljuje ovlast zastupanja te banke u sudskom postupku radi osporavanja odluka koje su za nju obvezujuće. U tom je pogledu žalitelj tvrdio da je nevažno to što takve odluke također mogu utjecati na imovinu i djelatnosti čije je upravljanje u nadležnosti nadležne osobe.
- 52 Žalitelj je također istaknuo da presuda od 5. studenoga 2019., ESB i dr./Trasta Komerčbanka i dr. (C-663/17 P, C-665/17 P i C-669/17 P, u daljnjem tekstu: presuda Trasta Komerčbanka, EU:C:2019:923) i mišljenje nezavisne odvjetnice u vezi s tom presudom potvrđuju da se pitanje zastupanja ponajprije uređuje nacionalnim pravom i da je utvrđenje Općeg suda u tom pogledu

obvezujuće, osim ako neka od stranaka ne dokaže da ono predstavlja iskrivljavanje činjenica. Međutim, prema malteškom pravu, zastupanje banke nije u nadležnosti nadležne osobe čak iako je ona zadužena za djelatnosti banke ili njezinu imovinu.

- 53 ESB je naveo da zastupanje pravne osobe osnovane kao trgovačko društvo uređuje *lex incorporationis*, i da, u ovom predmetu, malteško pravo, kako je protumačeno u presudi Qortital-Appell (Kompetenza Inferjuri) (Žalbeni sud, niži stupanj nadležnosti) od 5. studenoga 2018. u predmetu br. 6/2017 (Heikki Niemelä i dr./Maltese financial services authority), ograničava ovlasti nadležne osobe da zastupa žalitelja na posebne okolnosti navedene u nacionalnom pravu na temelju kojih je imenovana, a osobito kad je riječ o pitanjima imovine i upravljanja djelatnostima, te – stoga – rezidualna prava ostavlja upravnom odboru.
- 54 Također je primijetio da punomoć koju je izdao žaliteljev upravni odbor obuhvaća samo zastupanje u vezi s regulatornim pitanjima, bez izričitog navođenja zastupanja pred sudom.
- 55 U tom pogledu, kao što je Sud već istaknuo u točki 33. ove presude, na temelju članka 19. Statuta Suda Europske unije, koji se na Opći sud primjenjuje u skladu s člankom 53. prvim stavkom tog statuta, kako bi mogle djelovati pred sudovima Unije, pravne osobe, poput žalitelja, mora zastupati odvjetnik ovlašten za zastupanje pred sudom države članice ili druge države stranke Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru.
- 56 Uzimajući u obzir tu nužnost da pravne osobe zastupa odvjetnik ovlašten za zastupanje pred sudom države članice ili druge države koja je stranka Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru, dopuštenost tužbe za poništenje koju je podnijela takva osoba i koja se temelji na članku 263. UFEU-a uvjetovana je dokazom da je dotična osoba stvarno odlučila podnijeti tužbu i da su odvjetnici koji tvrde da je zastupaju stvarno opunomoćeni u tu svrhu (vidjeti, u tom smislu, presudu Trasta Komerčbanka, t. 57. i navedenu sudsku praksu).
- 57 Upravo kako bi se osiguralo da je to uistinu slučaj, člankom 51. stavkom 3. Poslovnika Općeg suda zahtijeva se da odvjetnici koji zastupaju stranku koja je pravna osoba privatnog prava moraju u tajništvu Općeg suda položiti punomoć koju je navedena stranka izdala jer nepodnošenje navedene punomoći, u skladu sa stavkom 4. tog članka, može dovesti do formalne nedopuštenosti tužbe (presuda Trasta Komerčbanka, t. 57.).
- 58 Što se tiče kreditne institucije osnovane u obliku pravne osobe uređene pravom države članice, poput žalitelja, u slučaju nepostojanja propisa Unije u tom području, tijela te pravne osobe koja su ovlaštena donijeti odluke iz točaka 56. i 57. ove presude treba odrediti u skladu s tim pravom (presuda Trasta Komerčbanka, t. 58.).
- 59 U ovom slučaju valja utvrditi da, uzimajući u obzir ovlast nadležne osobe, a osobito činjenicu da je njezina zadaća bila da „preuzme sve ovlasti, dužnosti i zadaće banke u odnosu na svu imovinu, bez obzira na to izvršavaju li ih banka na glavnoj skupštini ili upravni odbor ili bilo koja druga osoba, uključujući pravno zastupanje banke i zastupanje banke pred sudom, osim banke i bilo koje druge osobe”, žaliteljev upravni odbor više nije bio ovlašten zastupati žalitelja te više nije bio ovlašten opunomoćiti odvjetnika u tu svrhu.
- 60 Nadležnost žaliteljeva upravnog odbora da ga zastupa pred sudom i da u tu svrhu opunomoći odvjetnika ne može se, osim toga, temeljiti na presudi Trasta Komerčbanka.

- 61 Naime, ta se presuda odnosi na obvezu suda Unije da ne uzme u obzir opoziv punomoći dodijeljene zastupniku stranke ako se tim opozivom povređuje pravo te stranke na djelotvornu sudsku zaštitu. Međutim, takva se obveza nameće sudu Unije samo u određenim ograničenim okolnostima.
- 62 Kao što to proizlazi iz točaka 60. do 62. presude Trasta Komerčbanka, Sud je smatrao da povreda prava na djelotvoran pravni lijek kreditne institucije Trasta Komerčbanka proizlazi iz činjenice da se likvidator koji je imenovan nakon oduzimanja odobrenja za rad i pokretanja likvidacije te institucije nalazio u sukobu interesa. Istaknuo je da je likvidator, zadužen za konačnu likvidaciju navedene institucije, imenovan na prijedlog nacionalnog nadležnog tijela, koje je u svakom trenutku moglo zahtijevati njegov opoziv. Slijedom toga, smatrao je da postoji rizik da se taj likvidator suzdrži od propitivanja, u okviru sudskog postupka, odluke o oduzimanju odobrenja za rad toj instituciji, koju je ESB donio na prijedlog navedenog tijela i koja je dovela do njezine likvidacije. Sud je iz toga u točki 78. te presude zaključio da se opozivom, od strane likvidatora, punomoći koju su bivša tijela uprave Trasta Komerčbanke dodijelila odvjetniku koji je podnio tužbu protiv te odluke povređuje pravo te institucije na djelotvornu sudsku zaštitu i da je, uvažavajući taj opoziv, Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava.
- 63 U ovom se slučaju ovlasti nadležne osobe koju je imenovala MFSA znatno razlikuju od ovlasti likvidatora kako su opisane u točki 72. presude Trasta Komerčbanka, s obzirom na to da je jedini cilj ovlasti likvidatora bio naplata potraživanja, prodaja imovine i namirenje vjerovnika radi potpunog prestanka djelatnosti dotične kreditne institucije.
- 64 Osim toga, žalitelj nije podnio elemente koji se odnose na ovlasti nadležne osobe ili na uvjete pod kojima ona izvršava te ovlasti, a koji pokazuju da se ona pravno ili činjenično nalazi u sukobu interesa. Konkretno, iz teksta navedenih ovlasti, navedenog u točki 59. ove presude, ni na koji način ne proizlazi da nadležna osoba ne zastupa interese banke.
- 65 Isto tako, okolnost da je nadležnu osobu imenovalo nacionalno nadležno tijelo koje je ESB-u podnijelo prijedlog za oduzimanje odobrenja nije sama po sebi dovoljna da bi se utvrdilo postojanje sukoba interesa.
- 66 Kad je riječ o dosegu presude iz točke 50. ove presude, s jedne strane, valja istaknuti da se ona nije odnosila na žalitelja, nego na jednu drugu maltešku kreditnu instituciju u odnosu na koju je MFSA imenovala nadležnu osobu.
- 67 S druge strane, Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) (Žalbeni sud, niži stupanj nadležnosti) potvrdio je u toj presudi da članovi upravnog odbora kreditne institucije nisu lišeni svih svojih ovlasti zbog imenovanja nadležne osobe. Oni tako ostaju ovlašteni zahtijevati, u ime kreditne institucije, opoziv određenog broja odluka iz područja bonitetnog nadzora koje je donijela MFSA kao nacionalno nadležno tijelo i osobito odluke o imenovanju nadležne osobe.
- 68 Međutim, iz te presude ne proizlazi da – kada je imenovana nadležna osoba i kada joj je povjerena ovlast za zastupanje, među ostalim, pred sudovima – članovi upravnog odbora kreditne institucije ostaju nadležni za davanje punomoći odvjetniku da zastupa tu instituciju u postupcima koji se odnose na odluke koje je donio ESB ili za osporavanje odluka te institucije.
- 69 Naposljetku, nije važno je li žaliteljev upravni odbor adresat sporne poruke elektroničke pošte s obzirom na to da ju je ESB donio u odgovoru na zahtjev koji je podnio odvjetnik kojeg je to tijelo opunomoćilo.

- 70 Naime, iako iz takve okolnosti može proizlaziti da je žaliteljjev upravni odbor, kao adresat sporne poruke elektroničke pošte, legitimiran da u vlastito ime podnese tužbu za njezino poništenje, to ipak ne znači da je taj isti upravni odbor, nakon imenovanja nadležne osobe, i nadalje bio ovlašten donijeti odluku o podnošenju tužbe pred sudom Unije u ime žalitelja i da je bio nadležan da opunomoći odvjetnika u tu svrhu.
- 71 S obzirom na sva prethodna razmatranja, prvostupanjsku tužbu valja odbaciti kao nedopuštenu.

Troškovi

- 72 U skladu s člankom 184. stavkom 2. Poslovnika Suda, kad je žalba osnovana i Sud sâm konačno odluči u sporu, Sud odlučuje o troškovima.
- 73 Članak 138. stavak 1. tog Poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, određuje da je stranka koja ne uspije u postupku dužna, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.
- 74 U ovom predmetu, budući da je društvo Pilatus Bank izgubilo spor i da je ESB postavio zahtjev – kako pred Sudom tako i pred Općim sudom – da se tom društvu naloži snošenje troškova, treba mu naložiti snošenje, osim vlastitih, i troškova ESB-a u vezi s prvostupanjskim postupkom i s ovom žalbom.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Ukida se rješenje Općeg suda Europske unije od 24. rujna 2021., Pilatus Bank/ESB (T-139/19, EU:T:2021:623).**
- 2. Tužba podnesena u predmetu T-139/19 odbacuje se kao nedopuštena.**
- 3. Društvu Pilatus Bank plc nalaže se snošenje troškova postupka.**

Potpisi